

Nr 321.

Av herr **Lindman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 76, med förslag till lag angående utsträckande till två dagar av vissa valförrättningar under våren 1919.

Uti proposition nr 76 till innevarande års riksdag med förslag till lag angående utsträckande till 2 dagar av vissa valförrättningar under våren 1919 har av Kungl. Maj:t huvudsakligen föreslagits, att de valförrättningar, som i vår skola äga rum för utseende av kommunalfullmäktige och landstingsmän, skola i de landskommuner eller valdistrikt inom sådana, vilkas invånarantal den 1 januari 1918 överstigit 3,000, utsättas att äga rum å två på varandra följande dagar. Föredragande departementschefen har i sitt vid propositionen fogade anförande till statsrådsprotokollet framhållit angelägenheten av att vid ifrågavarande valförrättningar sådana anordningar vidtagas, att de stora valmanskårnerna erhålla tillfälle att utöva sin rösträtt utan allt för mycken uppoffring av tid och bekvämlighet. För nämnda ändamål har emellertid departementschefen, utöver vad som av Kungl. Maj:t redan i en föregående proposition föreslagits, för att bespara valmännen olägenheten av att för valet av kommunal-, respektive municipal- eller stadsfullmäktige nödgas två gånger begiva sig till vallokalen icke haft annat förslag att komma med än det redan nämnda införandet av två på varandra följande valdagar. Bland anordningar, som härjämte skulle kunna tänkas, nämner departementschefen även den, att valförrättningen skulle å de särskilda dagarna försiggå å olika platser inom kommunen, men han har icke ansett denna anordning tillräddig, då beslut härom icke borde ankomma på stämмоordförande och anordningen dessutom kunde missbrukas samt tekniska svårigheter med anordnande av dylika ambulato-riska valförrättningar föreläge. Berörda svårigheter hava ytterligare blivit framhållna av hans excellens statsministern i ett anförande uti riksdagens andra kammare den 7 innevarande februari, därunder han särskilt hänvisat till spörsmålet om vem som skulle bestämma de olika vallokalerna, till den olägenhet, som skulle uppstå till följd därav att endast en röstlängd förefunnnes, samt slutligen till omöjligheten av att under de ifrågasatta förhållandena utöva en tillfredsställande kontroll.

Civilministern framhöll därjämte vid samma tillfälle, att genom den ifrågasatta anordningen skulle valförrättningen komma att äga rum på söckendagar.

I likhet med departementschefen anse vi det synnerligen angeläget, att sådana anordningar vidtagas, att vid vårens val de stora valmanskårerna erhålla tillfälle att utöva sin rösträtt utan att behöva underkasta sig allt för stora olägenheter. Däremot kunna vi icke finna annat än att dessa olägenheter allt fortfarande måste anses i hög grad föreligga, även om de två här ovan nämnda propositionerna bliva av riksdagen bifallna. Många valkretsar och valdistrikt hava en så talrik befolkning och utgöra ett så vidsträckt område, att de väljandes utövande av sin rösträtt kommer att medföra sådana svårigheter för dem, att de i flera fall skola nödgas avstå från att delta i valet. Då säkerligen alla önska ett så livligt deltagande i valen som möjligt, så att dessa verkligen komma att utgöra ett uttryck för de stora valmanskårernas åsikter vid ifrågasatt viktiga val, bör det tydligen undersökas, huruvida icke ytterligare anordningar böra träffas för valens underlättande. Vid en dylik undersökning kan man icke undgå att stanna vid det av departementschefen ifrågasatta, men av honom på ovan omförmälda skäl icke framlagda förslaget om ambulatoriska valförrättningar. Det är uppenbart, att på sådant sätt skulle stora lättnader beredas valmännen. Man skulle visserligen icke vare sig kunna eller böra förhindra valmännen att infinna sig vid vilken vallokal inom valdistriktet, som han själv önskade, men det är tydligt, att han skulle komma att välja den, som vore för honom närmast belägen. Genom att på detta sätt valmanskårerna bleve fördelade på olika platser och olika tider, skulle tydligen valet komma att vålla de röstande så liten olägenhet som möjligt.

Det återstår då att undersöka, om de redan omnämnda svårigheterna äro av den art, att anordningen i trots av berörda lättnader för de röstande icke bör ifrågakomma. Departementschefen har till en början framhållit, att beslut om anordningen icke borde ankomma på stämмоordföranden, vartill statsministern jämväl hänvisat, då han omnämnt spörsmålet om vem som skulle bestämma de olika vallokalerna. Berörda svårighet synes lämpligast böra undanröjas på så sätt, att i lag bestämmes, att, därest en landskommun eller ett valdistrikt inom densamma är så vidsträckt, att valmän hava mer än ett visst bestämt avstånd t. ex. en mil till den ordinarie vallokalen, så skall valförrättningen äga rum å två eller flera olika ställen inom valdistriktet. Då valförrättningen i sin helhet icke lärer böra äga rum under mer än en

vecka samt förslaget om två på varandra följande valdagar synes böra iakttagas även för nu omförmälda fall, kan i alla händelser icke inom varje valdistrikt ifrågakomma mer än tre olika vallokaler och till följd härav mångenstädes den röstande även med berörda anordning få vida mer än en mil till en vallokal. Undantagsfall kunna ju tänkas, då de röstande, som hava mer än en mil till den ordinarie vallokalen, äro så få, att en ökning av vallokalernas antal icke bör ifrågakomma, och synes i sådana fall vederbörande länsstyrelse böra kunna besluta, att en dylik ökning icke skall ifrågakomma.

I sammanhang härmed torde böra beröras den av statsministern väckta frågan vem som skall bestämma de olika vallokalerna. Det är tydligt, att beslutet härom bör fattas av en opartisk myndighet, och synes vederbörande länsstyrelse vara närmast härtill. Enligt vår mening bör således länsstyrelsen efter kommunalstämmans hörande meddela beslut om var de olika vallokalerna skola vara belägna i de landskommuner och valdistrikt, där särskilda sådana jämlikt lagen skola finnas. Då tiden icke lärer medgiva ett överklagande av länsstyrelsens beslut, synes bestämmelse böra meddelas därom att ifrågavarande beslut icke må överklagas. Någon betänklighet lärer en dylik föreskrift icke möta, då genom länsstyrelsens beslut, därest flera vallokaler därigenom upprättas, en lättnad beredes valmännen vid rösträttens utövning, och i de få fall, då en länsstyrelse icke finner sig äga anledning att inrätta särskilda vallokaler, förhållandena i allt fall icke bliva sämre än de äro för närvarande.

Vad statsministern anfört därom att endast en röstlängd kommer att förefinnas, synes icke utgöra något hinder för den ifrågasatta anordningens vidtagande. Tvärtom är detta ju nödvändigt, då det skall stå varje röstande fritt att avgiva sin röst på den vallokal han själv önskar. Med hänsyn härtill och för att en tillfredsställande kontroll skall kunna utövas, synes böra så förfaras, att i varje vallokal på visst sätt utmärkes i röstlängden de röstande, som där röstat, varefter de där avgivna röstsedlarna efter valförrättningens slut å den lokalen insändas till den myndighet, som har att verkställa röstsammanräkningen. Vid slutet av förrättningen i den ena vallokalen förseglas röstlängden för att därefter öppnas vid början av valförrättningen å den nya vallokalen. Genom ett dylikt förfarande torde varje missbruk vara uteslutet samt de av departementschefen befarade tekniska svårigheterna vara undanröjda.

Civilministerns erinran, att med den nu ifrågasatta anordningen val skulle komma att äga rum jämväl på söckendag, synes vara så mycket mindre vägande, som valet ju alltid i en lokal bör förrättas på en helg-

dag och valförrättningen jämväl enligt hans eget förslag med två valdagar kommer att den ena dagen förrättas på en söckendag.

Då de invändningar, som sålunda gjorts emot införande av ifrågasvarande anordning, icke synas vara av beskaffenhet att böra förhindra anordningens vidtagande samt denna skulle för de röstande medföra beaktansvärda fördelar, hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta sådant tillägg till den av Kungl. Maj:t föreslagna lagen angående utsträckande till två dagar av vissa valförrättningar under våren 1919, att i de landskommuner eller valdistrikt, där röstande hava mer än en mil till den vanliga lokalen, skola, därest icke vederbörande länsstyrelse för visst fall annorlunda bestämmer, inrättas enligt beslut av länsstyrelsen, vilket icke må överklagas, två eller tre vallokaler, å vilka de röstande skola äga att vid ifrågasvarande val avgiva sina röster med skyldighet för vederbörande valförrättare *dels* att i röstlängden, som skall vid valförrättningens slut å varje vallokal förseglas för att öppnas å den följande, göra särskild anteckning om de röstande, som i varje vallokal avgiva sina röstsedlar, *dels ock* att vid avslutandet av valförrättningen å varje vallokal insända där avgivna röstsedlar i förseglat konvolut till den myndighet, som har att företaga sammanräkning av röstsedlarna.

Stockholm den 11 februari 1919.

Arvid Lindman.

<i>E. O. Magnusson.</i>	<i>J. A. Jonsson.</i>	<i>Joh. G. Svensson.</i>
<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>David Norman.</i>	<i>M. Svensson.</i>
<i>E. Räf.</i>	<i>Cornelius Olsson.</i>	<i>C. O. Johanson.</i>
<i>Sig. A. Carlsson.</i>	<i>Carl Hederstierna.</i>	<i>A. P. Gustafsson.</i>
<i>P. Nilsson.</i> Bonarp.	<i>Nils Svensson.</i>	<i>Malte Sommelius.</i>
<i>Sven Persson.</i> Fritorp.	<i>Axel Bökelund.</i>	<i>John Jönsson.</i> Boa.
<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>K. J. Larsson.</i>	<i>K. E. W. Söderhielm.</i>
<i>C. G. Hammarskjöld.</i>	<i>A. V. Isaksson.</i>	<i>Gust. Odqvist.</i>
<i>John Erlansson.</i>	<i>Walter Kant.</i>	<i>Axel Vennersten.</i>